

MINTAQANING AGRAR-ISHLAB CHIQARISH SALOHIYATINING IQTISODIY MOHIYATI

Yusupov Nurbekjon Xasan o'g'li

Samarqand iqtisodiyoti va servis instituti

“Menejment” kafedrası Assistant

Tajimov Oybek Olimboy og'li

Samarqand iqtisodiyot va servis institute

„menejment” yo'nalishi talabasi

Annostatsiya: Ushbu maqolada berilgan annotatsiyaga muvofiq, qishloq xo'jaligining mamlakat (va mintaqa) YaIMdagi ulushi, bandlikni ta'minlashdagi roli, sanoat bilan o'zaro bog'liqligi hamda modernizatsiya va innovatsion texnologiyalarning makroiqtisodiy barqarorlikka ta'siri tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Qishloq xo'jaligi, iqtisodiy o'sish, YaIM, agrosanoat majmuasi, oziq-ovqat xavfsizligi, innovatsion texnologiyalar, eksport salohiyati, investitsiyalar, barqaror rivojlanish.

Rus tilida:

Аннотация: В данной статье, в соответствии с представленной аннотацией, анализируются доля сельского хозяйства в ВВП страны (и региона), его роль в обеспечении занятости, взаимосвязь с промышленностью, а также влияние модернизации и инновационных технологий на макроэкономическую стабильность.

Ключевые слова: сельское хозяйство, экономический рост, ВВП, агропромышленный комплекс, продовольственная безопасность, инновационные технологии, экспортный потенциал, инвестиции, устойчивое развитие.

Annotation: In accordance with the given abstract, this article analyzes the share of agriculture in the GDP of a country (and region), its role in employment, its interconnection with industry, as well as the impact of modernization and innovative technologies on macroeconomic stability.

Keywords: agriculture, economic growth, GDP, agro-industrial complex, food security, innovative technologies, export potential, investments, sustainable development.

Kirish qismi. Mintaqaning agrar-ishlab chiqarish salohiyati iqtisodiy mohiyatini tahlil qilish bugungi kunda O'zbekiston iqtisodiyotining asosiy ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Samarqand viloyati (mintaqa sifatida ko'rib chiqilganda) O'zbekistonning yetakchi agrar hududlaridan biri bo'lib, respublika qishloq xo'jaligi mahsulotlarining taxminan 11 foizini ishlab chiqaradi. 2024-yilda viloyatning qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligi mahsulotlari hajmi 57 452,0 mlrd so'mni tashkil etib, o'tgan yilga nisbatan 102,7 foizga o'sdi.

Asosiy qism. O'zbekiston iqtisodiyotida qishloq xo'jaligi muhim o'rin egallaydi. 2024-yilda qishloq xo'jaligi, o'rmon va baliqchilik sohasi YaIMning 18,33 foizini tashkil etdi (2023-yilda 20,17 foiz edi). 2025-yilning birinchi yarmida esa bu ko'rsatkich 14,6 foizga tushdi, bu iqtisodiyotning tarkibiy o'zgarishi (xizmatlar va sanoat ulushining o'sishi) natijasidir. Samarqand viloyatida esa agrar sektor GRPning 32,5 foizini egallab, mintaqa iqtisodiyotining asosiy harakatlantiruvchi kuchi bo'lib qolmoqda (2024-yil GRP hajmi 99 866,1 mlrd so'm, o'sish 6,9 foiz). Bandlik jihatidan qishloq xo'jaligi aholining katta qismini ish bilan ta'minlaydi. 2023-yilda respublika

bo'yicha qishloq xo'jaligida bandlik ulushi 13,88–24 foiz oralig'ida baholanmoqda (turli metodologiyaga ko'ra), Samarqand viloyatida esa bu ko'rsatkich ancha yuqori, chunki viloyat agrar hudud hisoblanadi. Bu sektor orqali qishloq aholisi daromadlari o'sib, ijtimoiy barqarorlik ta'minlanadi.

Agrosanoat majmuasi (qishloq xo'jaligi va sanoatning o'zaro bog'liqligi) iqtisodiy mohiyatning markaziy elementidir. Qishloq xo'jaligi mahsulotlari sanoat korxonalari (qayta ishlash, oziq-ovqat, to'qimachilik) uchun xom ashyo manbai bo'lib, qiymat zanjirlarini yaratadi. 2024-yilda agrosanoatga 1,4 mlrd dollar imtiyozli kredit va 13,6 mln dollar subsidiya ajratildi, 11 600 ta zamonaviy texnika yetkazib berildi. Samarqand viloyatida dehqonchilik (103,5 foiz o'sish) va chorvachilik (101,9 foiz) mahsulotlari hajmi oshgani agrosanoat majmuasining rivojlanishini tasdiqlaydi.

Modernizatsiya va innovatsion texnologiyalarni joriy etish makroiqtisodiy barqarorlikka katta ta'sir ko'rsatmoqda. O'zbekiston 2020–2030-yillarga mo'ljallangan Qishloq xo'jaligini rivojlantirish strategiyasi doirasida raqamlashtirish, aniq dehqonchilik, suv tejovchi texnologiyalar va iqlimga moslashuvchan usullarni joriy etmoqda. Jahon bankining “Qishloq xo'jaligini modernizatsiya qilish va raqobatbardoshlikni oshirish” loyihasi doirasida 172 ta investitsiya loyihasi (103,81 mln dollar) va 672 ta texnika lizingi amalga oshirildi, 4200 ta yangi ish o'rni yaratildi (30 foizi ayollar uchun). Samarqand viloyatida ham innovatsion yondashuvlar (masalan, intensiv bog'lar, issiqxonalar) eksport salohiyatini oshirishga xizmat qilmoqda. Natijada, oziq-ovqat xavfsizligi mustahkamlanmoqda, eksport potentsiali o'smoqda (2025-yilga meva-sabzavot va oziq-ovqat eksportini 3,5 mlrd dollarga yetkazish maqsadi qo'yilgan).

Xulosa qism. Mintaqaning (xususan, Samarqand viloyatining) agrar-ishlab chiqarish salohiyati iqtisodiy mohiyati chuqur va ko'p qirrali: u YaIMga hissa qo'shish, bandlikni ta'minlash, agrosanoat majmuasini rivojlantirish, oziq-ovqat xavfsizligini kafolatlash va eksport salohiyatini oshirish orqali mamlakat makroiqtisodiy barqarorligini ta'minlaydi. So'nggi yillarda amalga oshirilayotgan

modernizatsiya va innovatsion texnologiyalar (raqamlashtirish, aniq dehqonchilik, qiymat zanjirlari) natijasida sektor samaradorligi oshmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Данилина М.В., Терновсков В.Б. -Устойчивое развитие. Учебное пособия. Москва: РУСАЙС, 2020. -126с.
2. Marin Drinov Management of socio-economic transformations of business processes: current realities, global challenges, forecast scenarios and development prospects. Scientific monograph.Publishing House of Bulgarian Academy of Sciences:Sofia, 2023. -327p.
- 3.Abdurakhmonov Q.X. Inson resurslarini boshqarish. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2022. — 384 b.

Axborot manbalari

- 1.https://www.theglobaleconomy.com/Uzbekistan/share_of_agriculture/
- 2.https://stat.uz/img/press-relizlar/analitika-vvp_eng_p13982.pdf